रन्ध्रम् [Uṇ. 2. 28] 1 A hole, an aperture, a cavity, an opening, a chasm, fissure; रन्ध्रेष्विवालक्ष्यनभःप्रदेशा R. 13. 56; 15. 82; नासाग्ररन्ध्रम् Māl. 1. 1; क्रौञ्चरन्ध्रम् Me. 59. -2 (*a*) A weak or vulnerable point, assailable point; रन्ध्रोपनिपातिनोऽनर्थाः Ś. 6; रन्ध्रान्वेषणदक्षाणां द्विषामामिषतां ययौ R. 12. 11; 15. 17; 17. 61; रन्ध्रं च प्रकृतीनाम् Kau. A. 1. 16. (*b*) A defect, fault, an imperfection. -3 A symbolical expression for the number 'nine', (there being nine openings in the human body). -4 The vulva. -5 N. of the 8th astrological mansion; Bṛi. S. -6 A mischief; रन्ध्रदर्शनासहैः Dk. 2. 7. **-Comp.** **-अन्वेषिन्, -अनुसारिन्** *a.* searching or watching for weak points; रन्ध्रानुसारी विषमः कृतान्तः Mk. 8. 27. **-आगतम्** a disease which attacks the throat of horses; रन्ध्रागतमथाश्वानां शिखोद्भेदश्च बर्हिणाम् Mb. 12. 283. 54. **-गुप्तिः** concealing one's weak points. **-प्रहारिन्** *a.* attacking (one) in his weak points. **-बभ्रुः** a rat. **-वंशः** a hollow bamboo.

रप् 1 P. (रपति) 1 To speak distinctly. -2 Ved. To praise.

रपस् *n.* Ved. 1 Defect, fault. -2 Sin. -3 Injury, harm.

रफ्, -रम्फ् 1 P. (र-रम्फति) 1 To go. -2 To hurt, kill.

रभ् 1 Ā. (रभते, रब्ध; *caus.* रम्भयति-ते; *desid.* रिप्सते) 1 To begin. -2 To clasp, embrace. -3 To long for, be eager. -4 To act rashly.

रभस् *n.* 1 Violence, zeal, vehemence. -2 Rashness, precipitation. -3 Force, strength.

रभस *a.* [रभ्-असच् Uṇ 3. 116] 1 Violent, impetuous, fierce, wild. -2 Strong, intense, vehement, powerful, ardent, eager (as desire &c.); रभसया नु दिगन्तदिदृक्षया Ki. 5. 1; R. 9. 61; Mu 5. 24. -3 Rash, precipitate. -4 Joyful, glad. -5 Ved. Strengthening. **-सः** 1 Violence, force, impetuosity, haste, speed, hurry, vehemence; आलीषु केलीरभसेन बाला मुहुर्ममालापमुपालपन्ती Bv. 2. 12; त्वभिसरणरभसेन वलन्ती Gīt. 6; Śi 6. 13; 11. 23; Ki.9. 47; Bhāg. 7. 9. 15. -2 Rashness, precipitateness, headlong haste; अतिरभसकृतानां कर्मणामाविपत्तेर्भवति हृदयदाही शल्यतुल्यो विपाकः Bh. 2. 99; त्यजति न मृगव्याधरभसः Śiva-mahimna 22. -3 Anger, passion, rage, fury; रक्तेक्षणेन च मनाग्रभसं दधानौ Bhāg. 3. 15. 28. -4 Regret, sorrow. -5 Joy, pleasure, delight; मनसि रभसविभवे हरिरुदयतु सुकृतेन Gīt. 5. -6 Ardent desire, eagerness. -7 Poison. -8 N. of a magical incantation recited over weapons.

रभ्रूः A messenger.

रम् 1 Ā. (रमते, but Paras. when preceded by वि, आ, परि and उप; रेमे, अरंस्त, अरंसीत् P. रंस्यते, रन्तुम्, रत) 1 To be pleased or delighted, rejoice, be gratified; रहसि रमते Māl 3. 2; Ms. 2. 223; U. 2. 18. -2 To rejoice at, be pleased with, take delight in, be fond of (with instr. or loc.); लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे लोचनैर्वञ्चितोऽसि Me. 27; व्यजेष्ट षड्वर्गमरंस्त नीतौ Bk. 1. 2. -3 To play, sport, dally, amuse oneself with; राजप्रियाः कैरविण्यो रमन्ते मधुपैः सह Bv. 1. 126 (where the next meaning is also hinted); Bk. 6. 15, 67; रंरम्यते (अतिशयेन रमते) सरसनागरिकण नाम्ना श्रीबिह्लणेन कविना क्षितिपालपुत्री Bil. Ch. 48. -4 To have sexual intercourse with; सा तत्पुत्रेण सह रमते H. 3; विशङ्कमाना रमितं कयापि जनार्दनम् Gīt. 7. -5 To remain, stay, pause. -6 To take rest, remain quiet. -7 To gladden, delight. *-Caus.* (रमयति-ते) To please, delight, satisfy. *-Desid.* (रिरंसते) To wish to sport &c.; Śi. 15. 18.

रम *a.* [रम्-अच्] 1 Pleasing, delightful, gratifying. -2 Dear, beloved. **-मः** 1 Joy, delight. -2 A lover, husband. -3 The god of love. -4 The Aśoka tree.

रमक *a.* Sporting. **-कः** A lover.

रमठम् [रमेः अठः Uṇ. 1. 97] Asa Fœtida (हिङ्गु). **-Comp. -ध्वनिः** Asa Fœtida.

रमण *a.* (**-णी** *f.*) [रमयति-रम्-णिच् ल्यु ल्युट् वा] Pleasing, gratifying, delightful, charming; नन्दनानि मुनीन्द्राणां रमणानि वनौकसाम् Bk. 6. 72; Bhāg. 5. 7. 12. **-णः** 1 A lover, husband; प्रायेणैते रमणविरहेष्वङ्गनानां विनोदाः Me. 89, 39; पप्रच्छ रामां रमणोऽभिलाषम् R. 14. 27; Ku. 4. 21; Śi. 9. 60. -2 The god of love. -3 N. of Aruṇa. -4 An ass. -5 A testicle. **-णम्** 1 Sporting. -2 Dalliance, pastime, amorous sport. -3 Love, sexual union. -4 Joy or pleasure in general. -5 The hip and the loins.

रमणा 1 A wife, mistress. -2 A lovely woman.

रमणी 1 A lovely young woman; लता रम्या सेयं भ्रमरकुलरम्या न रमणी Bv. 2. 90. -2 A wife, mistress; भोगः को रमणीं विना Subhāṣ. -3 A woman in general. -4 The aloe tree.

रमणीय *a.* [रम्यतेऽत्र रम्-आधारे अनीयर्] 1 Pleasant, delightful, enjoyable. -2 Lovely, charming, handsome; स्मितं नैतत्किंतु प्रकृतिरमणीयं विकसितम् Bv. 2. 90; क्षणे क्षणे यन्नवतामुपैति तदेव रूपं रमणीयतायाः Śi. 4. 17. **-Comp. -चरण** of pleasant conduct. **-जन्मन्** of auspicious birth.

रमणीयते Den. Ā. To represent a wife.

रमण्या *f.* A female.

रमतिः [रम्-अतिच् Uṇ. 4. 65] 1 The god of love. -2 A lover. -3 Heaven. -4 Time. -5 A crow.

रमा [रमयति रम्-अच्] 1 A wife, mistress. -2 N. of Lakṣmī, wife of Viṣṇu and Goddess of wealth; रमा यत्र न वाक् तत्र यत्र वाक् तत्र नो रमा Udb. -3 Good luck, fortune. -4 Riches. -5 Splendour. -6 N. of the eleventh day in the dark half of Kārtika. **-Comp. -आस्पदः, -कान्तः, -नाथः, -पतिः** epithets of Viṣṇu; Bhāg 10. 55. 40. **-प्रियः** Viṣṇu. (**-यम्**) a lotus. **-वेष्टः** turpentine.